

DETECCIÓN DE NECESIDADES DE FORMACIÓN DO PROFESORADO DE LINGUA GALEGA E LITERATURA

CEFOCOP de Santiago

Florentina Peliquín Pérez

Asesora T.P. de Lingua Galega e Literatura *

INTRODUCCIÓN

Durante o último período do curso escolar 1992-93 foi elaborado no Centro de Formación Continuada do Profesorado (CEFOCOP) de Santiago un cuestionario coa finalidade de detecta-las necesidades de formación do profesorado no seu ámbito e así poder axeita-la planificación das actividades de formación ás necesidades do profesorado ó que ían dirixidas.

O cuestionario foi enviado a tódolos centros dependentes do CEFOCOP de Santiago, sendo moi alta a aceptación desta iniciativa a teor das respostas recibidas.

Na memoria do CEFOCOP do ano 1993-94 faise un resumo, en términos xerais, dos datos máis salientables deste cuestionario. Nestas liñas trátase de extracta-la información dos

datos aportados polo cuestionario na área de Lingua Galega e Literatura no referente á detección de necesidades formativas do profesorado, aspecto este que constitúe un dos obxectivos principais do propio CEFOCOP.

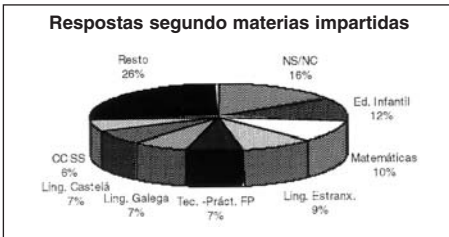
O cuestionario estrutúrase en catro grandes apartados da seguinte forma:

1. Datos relativos ó centro de traballo.
2. Datos individuais do profesorado.
3. Opinións sobre a formación do profesorado.
4. Valoración de diferentes aspectos da formación.
  - 4.1. Coñecemento dos/as alumnos/as.
  - 4.2. Deseño da actividade: aspectos organizativos, metodolóxicos, avaliación e atención á diversidade,...
  - 4.3. Aspectos organizativos das actividades de formación.

* Tratamento Informático: *Angel Sebastián Junquera*. Asesor T.P. de Informática.

ANÁLISE DE RESULTADOS

O número de cuestionarios recibidos no CEFOCOP foi 929. O 16% deles – a maior porcentaxe – non a especialidade que imparten. As porcentaxes máis elevadas corresponden a Educación Infantil (12%), Matemáticas (10%), Linguas Estranxeiras (9%), Tecnoloxía e Prácticas de FP, Lingua Galega e Lingua Castelá (7%), Ciencias Sociais (6%), e o resto das especialidades completan o 100% das respostas sen que ningunha rebase o 5%.

Ímonos centrar no estudio dos resultados dados polo profesorado de Lingua Galega e Literatura. Son 64 os profesores e profesoras que imparten esta especialidade, o que supón un 7% do total de cuestionarios respondidos.

É probable que moitos dos profesores e profesoras, no momentos de pasa-lo cuestionario, aínda sendo profesores de lingua galega en primaria, non escollesen a opción de profesor de lingua galega, xa que en primaria impártense xeralmente tódalas áreas, excepto algunhas especialidades. Isto puido influír na baixa porcentaxe de

profesores de lingua galega que respondeu o cuestionario.

I. Datos referidos ó centro de traballo

Entre os profesores que responden o cuestionario hai un predominio maioritario daqueles que desenvolven o seu labor docente en centros públicos, e entre estes, os que teñen máis de oito unidades. Isto considerámolo normal, e reflicte a relación cuantitativa que existe entre a distribución dos distintos tipos de centros en términos xerais.

Titularidade do centro

Centros públicos	91%
Centros subvencionados	6%

Tipo de centro

Non sabe / non contesta	20%
Escolas unitarias	1,5%
Centros públicos de menos de oito unidades	6%
Centros públicos de máis de oito unidades	45,5%
ESO e Ensino Medio	27%

II. Datos individuais do profesorado

Sexo

NS/Nc	2%
Homes	34%
Mulleres	64%

A porcentaxe de mulleres que responde o cuestionario case duplica a de homes. Estes resultados axústanse ó estudio dirixido por Rubal (1992)¹, no que a porcentaxe de mulleres alcanza un 71% fronte á de homes cun 29%.

Idade

Distribución por grupos de idade dos profesores/as de lingua galega e literatura que contestaron o cuestionario.

Idade	Nº	%
NS/NC	5	8
21 - 30	10	16
31 - 40	32	50
Máis de 41	17	27
TOTAL	64	100

No ano 1983 entra en vigor a Lei de Normalización Lingüística. A partir desta data comeza a formación específica do profesorado para obter a titulación que o acredite como especialista

anos que entrara en vigor a Lei de Normalización Lingüística. Ó longo destes anos unha parte do profesorado, de acordo cos baremos establecidos, obtivo a Especialidade en Lingua Galega e Literatura. Estes feitos poden ter relación coa distribución de frecuencias obtidas no resultado do cuestionario, tal que a idade do profesorado que imparte esta área concéntrase no intervalo 31 - 40 anos, segundo se aprecia na táboa superior.

Séguese apreciando, en consonancia cos resultados xa comentados anteriormente, un maior número de mulleres ca de homes. Cabe resalta-la acentuación desta diferenza no profesorado menor de trinta anos, e incluso no tramo de idade 31-35.

Anos de servicio

Como queda patente na táboa adxunta, os profesores de galego comprendidos no tramo de idades 6-10

Relación entre a idade e o sexo. Os resultados están expresados en % por grupos

	-30	31-35	36-40	41-45	+ 45	TOTAL
NS/NC	0	0	0	0	2	2
Homes	2	11	9	6	6	34
Mulleres	17	19	11	9	8	64
TOTAL	19	30	20	17	14	100

en lingua galega. No momento de pasa-lo cuestionario -1992-, había nove

anos de servicio é o mais numeroso (36%). As frecuencias máis altas con-

1. X. Rubal Rodríguez: (Dtor) (1992): *Aproximación á situación da lingua no ensino non universitario*. Xunta de Galicia (41).

centráñse nos oito anos de servicio (5%), nove anos (9,5%) e dez anos (5%), – estas porcentaxes son relativas respecto ó total-.

Relacionando a táboa de idade cos resultados aquí obtidos, podemos concluír que o tramo de idade comprendida entre 31 - 40 anos coincide co tramo de antigüidade comprendido no intervalo 6 - 15, tendo en conta a probable data de finalización dos estudos do profesorado, en termos xerais, e o seu acceso á docencia.

	Nº	%
0	12	19
1 - 5	9	14
6 - 10	23	36
11 - 15	12	19
16 - 20	2	3
21 - 24	4	6
+25	2	3
TOTAL	64	100

Nivel educativo

	Nº	%
NS/NC	3	5
Ed. Primaria	35	55
ESO	13	20
BUP	8	13
FP	5	8
TOTAL	64	100

Titulación

	Nº	%
NS/NC	2	3
Licenciado	20	31
Diplomado	42	66
TOTAL	64	100

Relación nivel educativo coa titulación

	NS / NC		Lic.	
	Nº	%	Nº	%
NS / NC	0	0	0	0
Primaria	1	1,5	2	3
ESO	0	0	6	9
BUP	0	0	8	12,5
FP	1	1,5	4	6,5
TOTAL	2	3	20	31

	Dipl.		TOTAL	
	Nº	%	Nº	%
NS / NC	3	4,7	3	5
Primaria	32	50	35	54,5
ESO	7	11	13	20
BUP	0	0	8	12,5
FP	0	0	5	8
TOTAL	42	66	64	100

A alta porcentaxe que obtemos en primaria – 54,5% – reflicte a posibilidade de que o profesorado que nese momento estaba impartindo clase en 7- e 8- de EXB se incluíse nesta etapa educativa. O predominio do profesorado diplomado está en consonancia coa distribución obtida por nivel educativo, xa que destaca un 50% de diploma-

dos en primaria. Tamén é acorde coa distribución por tipos de centro que xa vimos (55,5% de colexios públicos e 27% de centros de ESO e EE MM).

III. Opinións sobre a formación do profesorado

Este apartado pretende obter información daqueles aspectos da formación máis cercanos ó desenvolvemento do seu labor docente e da súa implicación persoal na propia formación profesional. Comezamos por pedirlle ó profesorado que valore a súa titulación e a formación permanente para mellora-lo proceso de ensino-aprendizaxe. Posteriormente, tratamos de obter información das actividades de formación xa realizadas e a súa valoración en relación á repercusión que estas tiveron na súa práctica docente. Tamén solicitamos do profesorado información sobre a súa participación en asociacións ou movementos educativos.

Valoración da titulación ou especialidade no desenvolvemento do labor docente

	Nº	%
NS / NC	8	12,5
Nada - Pouco	4	6,2
Algo	13	20,3
Bastante - moito	39	61
TOTAL	64	100

Destaca un 61% do profesorado que considera moi axeitada a súa espe-

cialidade no desenvolvemento do seu labor docente.

Valoración da necesidade da formación permanente para mellora-lo labor docente

	Nº	%
NS / NC	6	9
Nada - Pouco	0	0
Algo	3	5
Bastante - moito	55	86
TOTAL	64	100

Así mesmo, o 86% do profesorado considera moi necesaria a formación permanente para desempeñar mellor o labor docente. Isto vén confirmar a necesidade dunha planificación e oferta de actividades de formación permanente do profesorado en beneficio dunha maior calidade do ensino.

Realización de actividades de perfeccionamento durante os últimos dous anos

	Nº	%
NS / NC	6	9,5
Si	54	84,5
Non	4	6
TOTAL	64	100

Número de actividades realizadas

	Nº	%
0	10	19
1	11	20
2	12	22
3	8	15
máis de 4	13	24
TOTAL	54	100

Seguindo na liña do apartado anterior, apreciamos como una alta porcentaxe do profesorado - 84,5% - realizou actividades de perfeccionamento, polo que se podía interpretar que esa valoración da necesidade de formación detectada no cadro anterior complementábase aquí coa asistencia a actividades formativas.

De todas formas apreciamos que un 22% do profesorado realizou dúas actividades de formación e un 15% incluso tres, do que se podía deducir que hai profesores ou profesoras que, dalgún xeito, séntense especialmente motivados para a súa formación permanente.

Participación nalgunha asociación ou grupo de carácter pedagóxico

	Nº	%
Non	47	73,5
M. .R. P.	5	8
Semin. Permte.	3	4,5
Grupo de traballo	7	11
Outros	2	3
TOTAL	64	100

A maior parte do profesorado de Lingua Galega e Literatura (LG e L) que respondeu a enquisa, non participou en ningún grupo ou asociación de carácter pedagóxico (73,5%), e en canto ós que participaron predominan os grupos de traballo (11 %), o que denota unha tendencia á modalidade de traballo en grupo;

Satisfacción xeral coas actividades de formación realizadas

	Nº	%
NS/NC	9	14
Pouco	19	30
Algo	16	25
Bastante - moito	20	31
TOTAL	64	100

Predomina o profesorado que está algo ou bastante satisfeito coas actividades de formación realizadas, 25 e 31%. Tamén hai un 30% que manifesta estar pouco satisfeito coas actividades de formación realizadas o que pode estar relacionado, ben coas expectativas dos asistentes, ben coa formación inicial dos mesmos en relación cos contidos impartidos nas actividades de formación ás que asistiron.

Contribución das actividades de formación realizadas á mellora da práctica docente

	Nº	%
NS/NC	9	14
Pouco	14	22
Algo	24	37,5
Bastante - moito	17	26,5
TOTAL	64	100

Novamente predomina o profesorado que está algo ou bastante satisfeito en canto á contribución das actividades de formación realizadas na súa práctica docente, do que se pode deducir que dalgún xeito a planificación da formación chegou a satisfacer necesi-

dades de formación do profesorado, para así poder mellora-la súa profesionalización-

IV. Valoración de determinados aspectos da formación

1. Coñecemento dos alumnos e alumnas

Importancia do coñecemento dos alumnos no labor docente

	Nº	%
NS/NC	6	9
Pouco	0	0
Algo	0	0
Bastante - moito	58	91
TOTAL	64	100

Case todo o profesorado (91%) manifesta darlle moita importancia ó coñecemento do alumnado. Á parte dos aspectos estritamente didácticos, o profesorado considera necesario un coñecemento das características psicolóxicas do alumnado como condicionante do proceso de ensino-aprendizaxe, así como do ambiente familiar e social que rodea ó alumnado. Podémolo comprobar de xeito máis explícito no cadro seguinte.

Aspectos de interese para incluír nas actividades de formación

Características psicolóxicas segundo a idade	58%
Capacidade de relación	45%
Problemas de adaptación	61 %
Problemas de aprendizaxe	78%

Outros

9 %

Predomina o interese polas actividades de formación que aborden problemas de aprendizaxe (78%), problemas de adaptación (61%) e características psicolóxicas segundo a idade (58%).

2. Deseño da actividade docente. Aspectos organizativos, metodolóxicos, avaliación e atención á diversidade

O deseño das actividades de formación implica un coñecemento das necesidades de formación sentidas así como daquelas necesidades que a implantación da Reforma Educativa esixe nun momento determinado. Isto supón un reto no que hai que conxugar aqueles aspectos metodolóxicos, organizativos e recursos humanos, materiais e funcionais que, xunto cun desenvolvemento da capacidade de relación co contexto e da necesidade dun traballo colaborativo de equipos docentes, darán lugar a unha oferta formativa que na súa amplitude poida responder a calquera dos aspectos anteriormente citados, así como a outros que pola súa proximidade implican unha resposta dinámica e satisfactoria. Pois non podemos deixar a un lado que ante problemas concretos non se pode pensar de forma global.

Aspectos de interese para incluír nas actividades de formación

Elaboración PEC	33%
Elaboración PCC	31%

Elaboración Unidades Didácticas	60%
Metodoloxía	76,5%
Utilización de materiais e recursos didácticos	78%
Avaliación	40,5%
Atención ós diferentes niveis dentro da aula	60%
Relacións cos pais/nais	26,5%
Problemas de conducta	42%
Outros	3%

Considéranse aspectos de interese para incluír nas actividades de formación: a utilización de materiais e recursos didácticos (78%), seguido por metodoloxía (76%), e en terceiro lugar a atención ós diferentes niveis dentro da aula e a elaboración de unidades didácticas (60%).

3. Aspectos organizativos das actividades de formación

Valoración por parte dos profesores de diferentes aspectos concurrentes

Modalidades de formación

Valoración de cada unha das modalidades de formación e lugar asignado por orde de preferencia.

	0		1		2		3		4		5		6		7		8	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Cursos	28	44	17	26,5	5	8	10	15,5	2	3	2	3	0	0	0	0	0	0
Xornadas	49	76,5	3	4,5	3	4,5	2	3	3	4,5	2	3	2	3	0	0	0	0
Encontros	43	67	4	6	6	9	5	8	2	3	1	1,5	0	0	3	4,5	0	0
Sem. Pertes.	21	33	15	24	13	20	11	17	2	3	2	3	0	0	0	0	0	0
PFC	24	37,5	22	34,5	9	14	3	4,5	3	4,5	2	3	1	1,5	0	0	0	0
Grup. Trab.	30	47	12	19	7	11	10	15,5	4	6	1	1,5	0	0	0	0	0	0
Invest.	43	67	8	12,5	6	9,5	2	3	5	8	0	0	0	0	0	0	0	0
Outros	63	98,5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1,5

no desenvolvemento das actividades de formación relativos ó apartado especificado no epígrafe.

As diferentes modalidades de formación que organiza e coordina o CEFOCOP tratan de diversificar a oferta de modo que calquera profesor poida elixir aquela que máis se axuste ás súas necesidades, así como incidir tanto naquelas que teñen unha dirección formativa de cara ó grupo -proyectos de formación, seminarios, grupos de traballo-, como as que inciden dun xeito máis individual -cursos, encontros e xornadas-.

Como as actividades de formación se levan a cabo en horario extraescolar, é moi importante coidala súa organización e o desenvolvemento; polo tanto debemos ter en conta a distribución das sesións ó longo da semana tratando de non sobrecargar a activida-

de profesional dos docentes.

Segundo se aprecia no cadro anterior predomina o profesorado que non respondeu, pero tendo en conta os que responden, no tocante ás preferencias nas distintas modalidades de formación sitúan en primeiro lugar os proxectos de formación en centros (PFC) un 34,5%, cursos un 26,5% e seminarios permanentes (SP) un 24%. Así mesmo, os SP son preferidos en segundo lugar por un 20% do profesorado. Isto pode ser indicativo da necesidade que sente o profesorado de traballar en proxectos comúns que cambien a práctica docente illada e alcancen un traballo consensuado en beneficio da calidade do ensino, unido ó enriquecemento profesional que o traballo en grupo supón.

Ubicación das actividades de formación

	Nº	%
NS/NC	2	3
Santiago	26	41
Comarca do centro	36	56
TOTAL	64	100

Destaca unha preferencia polas actividades ubicadas na comarca do centro de destino, 56%, seguido dun 41% que prefiren a súa ubicación en Santiago. Isto dáunos un indicativo de que Santiago sempre será un lugar de ubicación interesante que acolle moito profesorado, ben porque a residencia sexa na cidade ou perto dela ou pola facilidade de acceso á cidade.

Duración máxima dunha sesión de formación

	Nº	%
NS/NC	4	6
2 horas	46	72
3 - 4 horas	11	17
máis de 4 horas	3	5
TOTAL	64	100

En canto á duración das sesións o profesorado decántase por sesións de dúas horas. Isto confirma as nosas consideracións feitas en apartados anteriores, en canto a organización e distribución das sesións das actividades de formación; non se pode sobrecarga-lo profesorado despois dunha xornada de traballo con sesións excesivamente longas.

Frecuencia de celebración da actividade

	Nº	%
NS/NC	4	6
Diariamente	5	8
Días alternos	14	22
Dúas á semana	30	47
Unha á semana	7	11
Fin de semana	4	6
TOTAL	64	100

No tocante á frecuencia das actividades o profesorado manifesta a súa preferencia por dúas sesións semanais, o que enlaza con todo o expresado anteriormente

Celebración de actividades nos meses de Xuño e Setembro

	XUÑO		SETEMBRO	
	Nº	%	Nº	%
NS/NC	9	14	4	6
Si	21	33	45	70
Non	34	53	15	24
TOTAL	64	100	64	100

Destaca un 70% do profesorado que se decanta pola celebración de actividades no mes de Setembro, o que pode ser indicativo de que o profesorado, despois do descanso vacacional, séntese con forzas para unha formación e actualización pedagóxico-didáctica que lle facilitará a docencia no curso que empeza

Duración total (en horas) das actividades de formación

	FASE TEÓRICA		FASE PRÁCTICA	
	Nº	%	Nº	%
NS/NC	23	36	23	36
1 - 10	10	16	10	16
11 - 20	14	22	13	20
21 - 30	10	16	9	14
Máis de 30	7	10	9	14
TOTAL	64	100	64	100

Predominan os profesores que prefiren unha duración máxima na fase teórica de 20 h., igual ca na fase práctica. Pero a duración total da actividade coas dúas fases anda arredor das 40 h. Teremos pois que pensar á hora da planificación das actividades que a duración elevada das mesmas non é o máis interesante nin motivador para o

profesorado.

VALORACIÓN DO PROPIO CUESTIONARIO

	Nº	%
NS/NC	4	6
Pouco	18	28
Algo	24	38
Bastante - Moito	18	28
TOTAL	64	100

Para a maioría do profesorado o cuestionario é considerado útil ou de interese. Isto lévanos a pensar que é importante realizar estudos deste tipo cada certo tempo para poder analizar dun xeito máis fiable e así poder extrapolar e ofertar conclusións acerca da situación real das necesidades de formación do profesorado.

CONCLUSIÓNS DO ESTUDIO

Despois deste estudio pomenorizado, seguindo os distintos apartados do cuestionario, para a detección de necesidades do profesorado de LG e L. do CEFOCOP de Santiago, cabe destacar a modo de resumo ou como conclusións xerais:

- O profesorado de LG e L. considera necesaria a formación permanente para desempeñar mellor o labor docente.
- En xeral o profesorado está bastante satisfeito coas actividades de formación realizadas.
- Ó profesorado interésalle a for-

mación relacionada cos problemas de aprendizaxe, características psicolóxicas do alumnado, utilización de recursos didácticos, metodoloxía, atención á diversidade... entre outros temas.

- As modalidades de formación que demandan preferentemente son proxectos de formación en centros, cursos e seminarios permanentes ou grupos de traballo.

- En canto ás sesións de formación prefiren as de dúas horas, distribuídas en dúas sesións semanais.

- As preferencias en canto á duración das actividades de formación andan arredor de 40h. contabilizando as fases teórica e práctica das mesmas. En relación coa duración de cada unha destas fases manifestan unha preferencia de igual número de horas para cada unha delas.

DE CARA Á PLANIFICACIÓN DE ACTIVIDADES DE FORMACIÓN

Como se indicou ó longo deste estudo, o profesorado manifesta a necesidade de formarse en aspectos psicopedagóxicos, metodolóxicos, recursos didácticos, atención á diversidade... é dicir temas moi relacionados coa pedagogía e didáctica específica, tal vez motivado todo pola formación inicial na materia

que normalmente ten o profesorado.

Polo tanto debemos ter en conta, á hora de planificar a formación, a cobertura destas necesidades incluíndo módulos de formación relacionados coa metodoloxía da área, características psicolóxicas do alumnado dos distintos niveis ou etapas de ensino, valoración e elaboración de materiais didácticos, estratexias diversas para atención á diversidade dentro da aula, propostas de realización de materiais que oferten actividades con distintos niveis de dificultade ou diversas vías de desenvolvemento das propias tarefas para así atender mellor os distintos niveis de alumnado e os seus intereses.

E para concluír queremos indicar que ó longo dos últimos cursos, no desenvolvemento do plano de formación do profesorado, no que lle toca a esta área de formación, desde a asesoría de Lingua Galega e Literatura trátouse de satisfacer na medida do posible as necesidades detectadas e encamiña-la oferta formativa ás demandas e necesidades manifestadas polo profesorado, tendo en conta tanto os datos obtidos a través deste estudo como as valoracións das actividades realizadas, nas que os asistentes expresan as súas opinións, así como as observacións, conversas e entrevistas mantidas cos profesores e profesoras no contacto directo cos mesmos.